Cenăzeanul

asociația culturală concordia cenad

Periodic de opinie şi informare socio-culturală ● Anul XIX (2012) nr. 2

Foto: Dușan Baiski

Cenad - Peisaj de mai la dolmă

Din cuprinsul acestui număr:

● Isus și pe tine te caută! ● Întrebări pe adresa Primăriei ●Hotărâri ale Consiliului Local al comunei Cenad ● Parc fotovoltaic la Cenad ● „Festivalul cârnațului“, la Sânnicolau Mare ● Sfaturi de sezon pentru gospodarii cenăzeni ● Cenad 1951. De Rusalii ● Rebeli cenăzeni la Curtea Marțială ● Bucătăria la cenăzeni sau „De gustibus non disputandum“ ● Rețeta lui Feri ● „Calea spre lume“ ● Viaţa Sfântului Gerard de Cenad ● Mare pară la gară ● Pescarul cenăzean

Isus și pe tine te caută!

Nicodim făcea parte din grupul fariseilor, iar în toiul nopții s-a întâlnit în secret cu Isus. Într-un fel, el reprezintă grupul acelor oameni care sunt destul de lași pentru a-și mărturisi simpatia față de credința în Isus, dar în adâncul sufletului lor ei simt că acel Dumnezeu de care le este rușine strigă după ei. Nicodim a fost cucerit de învățătura lui Isus despre împărăția lui Dumnezeu și viața veșnică.

Este adevărat că atât religiile păgâne, cât și fariseii credeau în viața de după moarte, dar totul era învăluit în mistere, nesiguranță și multă fantezie la ceea ce putea să fie. Isus, în învățătura sa, este hotărât și spune că omul nu este asemenea unei plante care, dacă este culeasă și se lasă la soare, în scurt timp se usucă, omul este chemat la viața veșnică. Un poet maghiar spunea: „Mie îmi plac cimitirele nu pentru că se termină ceva aici, ci pentru că începe ceva.“ Trecând peste toate acestea, Isus ne învață că viața veșnică nu începe atunci când murim, ci în momentul în care ne dăruim viața lui Dumnezeu. Posibilitatea acestei vieți ne-a creat-o prin dăruirea, învățătura și moartea sa pe cruce, a dărâmat zidul care l-a creat păcatul între om și Dumnezeu. S-au întâmplat toate acestea pentru că Dumnezeu iubește oamenii și lumea creată de El.

În timpul postului Paștelui, de multe ori ne-am gândit la patimile lui Isus, la ceea ce a suferit El pentru noi. Obișnuința și rutina își pun amprenta asupra gândurilor noastre. Ceea ce pentru păgâni era cândva o absurditate, iar pentru evrei un lucru scandalos, pentru noi, creștinii, este un lucru normal. Ni se pare de la sine înțeles că Isus a trebuit să moară pe cruce pentru noi, înțelegem suferința sa atunci când trebuie să luăm și noi uneori crucea suferinței, ori dragostea cere de la noi sacrificiul suprem.

S-a întâmplat în Brazilia: un țăran pe nume Domingos se pregătea să meargă pe câmp. În aceeași zi, fiul său împlinea 10 ani și doar atât a cerut de la tatăl său: să-i aducă acasă acei pui de papagal pe care i-au descoperit în scorbura copacului din vecinătatea ogorului. Tatăl său s-a gândit că nu este un dar deosebit pentru fiul său, însă în lipsa banilor era suficient de bun. Înspre seară, strânse câteva surcele și, înainte să plece spre casă, își aduse aminte de rugămintea fiului său.

S-a urcat în copac, a băgat cu atenție mâna în scorbură și a simțit o mușcătură puternică. Și-a scos repede mâna și imediat și-a făcut apariția un șarpe veninos. El a luat cuțitul și i-a tăiat capul, iar cu ultimele puteri a coborât din copac și și-a retezat capul mâinii pentru ca veninul să nu se împrăștie în organism. Și-a înfășurat mâna în cămașă și așa a pornit înspre casă. Este cutremurătoare această întâmplare.

Poate că după aceasta vom înțelege mai bine și vom da atenția cuvenită cuvintelor apostolului Ioan, care scrie: „Așa de mult a iubit Dumnezeu lumea că a dăruit pe unicul său fiu...“ Nu știm ce s-a întâmplat cu țăranul din povestea de mai sus, dar cu siguranță pentru familie și fiul său a fost o întâmplare nefericită pe care cu greu o vor uita. Cu părere de rău, noi, oamenii, uităm foarte repede, ne este frică, fugim de Dumnezeu, de dragostea Lui. Se întâmplă toate acestea pentru că sunt adevărate cuvintele apostolului Ioan: „... oamenilor mai bine le place întunericul decât lumina, pentru că faptele lor sunt rele.“

Dacă examinăm cu atenție care sunt motivele pentru care oamenii nu cred în Dumnezeu, ne dăm ușor seama că întunericul din suflet, puterile demonice sunt acelea care ne fac să ne întoarcem fața de la dragostea dumnezeiască. Fiecare dintre noi știm că nu este bine ceea ce se întâmplă, viitorul este incert, prăpastia dintre săraci și bogați se adâncește, crește infracționalitatea, șomajul, forțele obscure încearcă să distrugă familia, care întotdeauna a stat la baza societății și fără ea omenirea este condamnată la dispariție. După toate acestea, mulți caută în cunoștință de cauză soluții pentru a ieși din această stradă care nu duce decât la pierzanie. Aldoux Huxley, renumitul scriitor britanic, spune că ar trebui să se inventeze un medicament care face să dispară orice suferință. Un asemenea medicament nu e sigur că se va fabrica vreodată. Drogurile, care sunt la mare căutare, nu fac altceva decât să distrugă sănătatea, dar ceea ce este și mai grav, chiar și personalitatea. Creștinii vă oferă ca singură soluție răspunsul și anume acceptul față de dragostea lui Dumnezeu. Nu e întâmplător că cel mai mult au făcut pentru omenire aceia care au urmat calea lui Isus și prin religiozitatea lor au avut impact deosebit asupra societății în care au trăit. Aceștia au avut puterea să reînnoiască și ceea ce era deja expirat din toate punctele de vedere.

Există vreo speranță, o cale de întoarcere de pe drumul care duce la autodistrugere? Da, este, să ne aducem aminte de convertirea apostolului Pavel. Nu el l-a căutat pe Isus, ci invers, Isus i-a ieșit în cale, pe drumul ce ducea la Damasc. Meritul apostolului este doar acela că s-a lăsat să fie găsit. Aceasta este speranța noastră: avem un Dumnezeu iubitor de oameni.

Dacă îi auziți chemarea, nu vă împietriți inima.

Dan Groza, paroh romano-catolic

Publicație realizată cu sprijinul Consiliului Local Cenad
și al Primăriei comunei Cenad, județul Timiș (www.cenad.ro)

Colegiul de redacție: **Gheorghe Anuichi, Dușan Baiski, Slavka Bojin, Gheorghe Doran, Dorin Dronca, Fodor Francisc, Dan Groza, Gheorghe Ivașcu, Miroslav Marianuț, Milenco Iancov, Ion Savu**
Responsabilitatea pentru conținutul materialelor revine exclusiv autorilor.
Materialele se pot trimite prin e-mail: redactia.cenazeanul@gmail.com sau pe adresa: Prof. Doran Gheorghe, Com. Cenad nr. 709A, jud. Timiș, Cod 307095. Anonimele nu se iau în considerare.
Tipografia ArtPress, str. Cermena 1, Timișoara 300110, tel. 0256 293 809, fax 0256 293 975.
ISSN 1222-5843

Întrebări pe adresa Primăriei

Cine ar trebui să se ocupe de îngrijirea și curățenia locurilor de joacă pentru copii?

De îngrijirea și curățenia locurilor de joacă se ocupă angajații sectorului autofinanțat. Din păcate, însă, acestea sunt locuri de joacă pentru copii și nu pentru adulți care, de cele mai multe ori, distrug și nu repară. Aceste locuri se repară periodic, dar și mai des se distrug.

De ce are apa din rețeaua comunală gust de fier?

În comuna Cenad există cinci foraje care alimentează coloana de apă. Fiecare dintre ele are o adâncime minimă de 200 m.l. iar trei din cele cinci au montate filtre speciale tip „Johnson“, cu o fantă de 0,2 mm. Nisipurile din zona noastră sunt foarte fine și greu de reținut de orice filtru. Din analizele făcute rezultă un conținut mai ridicat de fier, care nu poate fi eliminat decât de o stație de tratare a apei cu două trepte: ionizare și clorinare. În prezent, există un Studiu de fezabilitate, depus la Ministerul Mediului, care se află în evaluare și prevede reabilitarea coloanei de apă și construcția unei stații de tratare a apei.

Iarba ce crește în voie în fața multor case de la șoseaua internațională oferă un aspect neplăcut pentru Cenad. Ce măsuri va lua Primăria în asemenea cazuri?

Gospodărirea comunei este un aspect ce ar trebui să vizeze atât Primăria, cât și cetățenii. În ceea ce privește Primăria, avem utilaje care se ocupă de cositul vegetației de pe cei 36 km de străzi. Foarte mulți cetățeni și-au achiziționat mașini de tuns iarba, dar, din păcate, mai sunt persoane care neglizează acest aspect.

Când se vor curăța cele câteva fântâni clasice, cu pompă, existente în Cenad?

Fântânile clasice care nu funcționează la ora actuală nu pot fi curățate, pe motiv că filtrul din fundul țevii este înfundat, neexistând nici o variantă de a schimba acest filtru.La ora actuală, există coloană de apă în toată comuna, iar forarea altor fântâni nu se justifică din punct de vedere economic.

Muzeul tehnic, în aer liber, pare a fi sărăcit, iar exponatele se degradează. Ce planuri are Primăria în acest sens?

Muzeul în aer liber nu a sărăcit, exponatele care sunt acolo sunt cele care au fost expuse la început. Aceste exponate au fost vopsite când s-au expus, iar locul ales pentru ele era un loc nefolosit, unde doar creștea iarba. Deocamdată nu putem face mari investiții în amenajări de parcuri pe lângă DN6, deoarece aici trebuie schimbată coloana de apă, care presupune săpături și reamenajări.

Monumentul eroilor, aflat în fața Muzeului tehnic, are o înclinație datorată, desigur, tasării pământului de dedesupt. Se are în vedere o intervenție pentru îndreptarea lui?

Monumentul eroilor este ușor înclinat în față, datorită tasării pământului, precum și a greutății lui. S-au purtat discuții referitoare la îndreptarea lui, acest lucru fiind destul de greu de realizat cu forțe proprii, deoarece ar trebui dezasamblat întregul monument, turnat un postament solid, pe care, ulterior, să fie reasamblat monumentul. În momentul de față, monumentul este stabil, el nemaiînclinându-se în ultimii ani.

Cenadul nu-și scoate nicidecum în evidență trecutul istoric printr-o panotare corespunzătoare. Când se va trece la fapte?

Cenadul încearcă să se facă cunoscut prin mijloace electronice, respectiv site-ul primăriei, www.cenad.ro, unde numărul accesărilor este mare. În cursul anului 2012 se vor realiza pliante, cărți poștale, CD-uri, activități care au fost discutate și la aniversarea Asociației Culturale„Concordia“ din toamna anului trecut.

Arhiva revistei „Cenăzeanul“ relevă faptul că, în primii ani după Revoluția din decembrie 1989, s-a sărbătorit Ziua Cenadului. De ce s-a renunțat la această manifestare?

Ziua Cenadului s-a sărbătorit până în anul 1999 în data de 24 septembrie, sărbătoarea Sf. Gerard, o sărbătoare a entității romano-catolice din localitate. În prezent, avem patru astfel de aniversări, respectiv rugi: ruga ortodoxă română (Rusalii), ruga ortodoxă sârbă (22 mai), ruga greco-catolică (29 iunie) și ruga romano-catolică (24 septembrie). Am considerat că cea mai potrivită zi pentru această sărbătoare să fie de Hramul Bisericii Ortodoxe Române, deoarece comunitatea română este cea mai numeroasă. **(D.B.)**

Hotărâri ale Consiliului Local al comunei Cenad

De la precedenta apariție a revistei „Cenăzeanul“ și până la predarea la tipar a numărului de față, Consiliul Local a aprobat următoarele hotărâri:

- Hotărârea nr. 12 din 19.03.2012 privind trecerea în proprietatea privată a comunei a unor terenuri;
- Hotărârea nr. 13 din 19.03.2012 privind vânzarea terenurilor proprietatea privată a comunei Cenad, aferent caselor cumpărate de proprietari în baza Legii nr.112/1995;
- Hotărârea nr. 14 din 17.04.2012 privind rectificarea bugetului local Varianta II;
- Hotărârea nr. 15 din 17.04.2012 privind aprobarea aderării comunei la Asociația Grupul de Acțiune Locală Triplex Confinium.

Facem precizarea că documentele în cauză se pot consulta pe larg fie la sediul Primăriei Cenad, fie pe site-ul oficial al instituției: **www.cenad.ro**. **(D.B.)**

Parc fotovoltaic la Cenad

Interviu cu primarul Nicolae Crăciun

- Cenăzenii își amintesc, desigur, de precaritatea iluminatului stradal în comună, dar asta se întâmpla în urmă cu mai bine de două decenii. Câte becuri funcționează ori, mă rog, ar trebui să funcționeze la ora actuală și care a fost consumul total mediu pe o lună în 2011?

- În prezent, întregul iluminat public stradal este reabilitat, au fost schimbate corpurile de iluminat și au fost montate becuri economice. Consumul mediu de curent pe lună este de 28500 KW.

- Liberalizarea pieței curentului electric are vreun beneficiu pentru comunitatea cenăzeană?

- Comuna Cenad s-a adresat Bursei de Mărfuri pentru a cumpăra, prin intermediul acesteia, energia electrică. Acest lucru s-a întâmplat pentru curentul consumat de toate instituțiile din comună, iar pentru iluminatul public licitația este în curs de desfășurare. Prin listarea la Bursă, comuna Cenad beneficiază de o reducere de aproximativ 15% din valoare.

- În Dobrogea, dar și pe Clisura Dunării înfloresc parcurile eoliene. Cenadul se află și el pe harta vânturilor din România și chiar s-au anunțat la un moment dat niște investitori. Ce s-a întâmplat de n-au mai venit?

- Referitor la parcurile eoliene, vă pot spune că partea vestică a țării, inclusiv Cenadul, este cuprinsă într-un proiect de amplasare de parcuri eoliene deoarece această zonă se pretează din punct de vedere al intensității vântului. La Cenad a fost montat, acum patru ani, un anemometru, iar citirile confirmă această intensitate. De vreo doi ani, firma italiană care dorea realizarea acestor parcuri nu a mai colaborat cu nici o localitate din zonă, fapt pentru care așteptăm alte firme dornice de colaborare. Tot în această perioadă, s-a stabilit amplasamentul pentru respectivul parc eolian și anume pășunea comunală.

- Cine a călătorit în Occident, cel puțin în Germania, a putut vedea mii și mii de acoperișuri din panouri cu celule fotovoltaice. Acum, și-n România sunt accesibile fonduri pentru energia verde. Ce gânduri aveți în acest sens, știut fiind faptul că soarele strălucește intens și în Cenad multe zile pe an?

- Parcurile fotovoltaice sunt de actualitate și, în prezent, suntem în posesia unei documentații pentru realizarea unei asemenea investiții.

- Care ar fi beneficiile acestui parc fotovoltaic în localitate, mai cu seamă în aceste vremuri de criză?

- Comuna Cenad are posibilitatea realizării unui astfel de parc pentru a-și produce energia electrică pentru consumul propriu. Consumul de curent al localității este de aproximativ 450000 KW/h. În acest sens, ar trebui ca mărimea parcului să fie de aproximativ 1,5 ha, teren care l-am și identificat. Finanțarea se face din fonduri europene, prin Ministerul Economiei, cu specificația că nu se știe exact când începe sesiunea de depunere a proiectelor. De asemenea, comuna Cenad dorește realizarea unui astfel de parc, însă doar în situația în care va avea informații certe cu privire la sesiunea de depunere și la modul de reciclare a componentelor după o perioadă de 25 de ani. Nu suntem dispuși a plăti tot felul de proiecte din bani publici, care, ulterior, să nu fie finanțate.

A consemnat **Dușan Baiski**

„Festivalul cârnațului“, la Sânnicolau Mare

În data de 22 aprilie a.c., Sânnicolau Mare a fost gazda „Festivalul Cărnațului“, organizat de Forumul Germanilor din Banat în colaborare cu publicația „Allgemeine Deutsche Zeitung“. Manifestarea s-a derulat în sala festivă a castelului Nako, expoziția și concursul s-au desfășurat pe două secțiuni, respectiv secțiunea societăți comerciale și secțiunea destinată gospodarilor din comunele din jurul orașului de pe Aranca, printre care și din Cenad, localitate care a participat cu un număr de cinci concurenți: Bornea Pavel, Bălan Gheorghe (reprezentat de Perian Cornel), Dronca Dan (reprezentat de Dronca Dorin), Gligor Teodor și Moroian Marian. În urma degustărilor care s-au facut au fost decernate următoarele premii; premiul I - Sânnicolau Mare; premiul II - Bornea Pavel (pentru produsul cârnat de porc cu carne de cal); premiul III - Gligor Teodor (pentru produsul cârnat de porc). Felicitări câștigătorilor, dar și participanților și succes la concursul de anul viitor!

Dorin Dronca

Sfaturi de sezon pentru gospodarii cenăzeni

Din păcate pentru agricultori, anul agricol 2012 nu a debutat sub cele mai bune auspicii. Încă din toamnă, s-a semnalat în sol un mare deficit de apă care s-a perpetuat până în primăvară. Zăpada căzută peste iarnă, chiar dacă aparent în cantitate îndelustătoare, nu a reușit nici pe departe să refacă deficitul existent. La asta s-a adăugat și începutul de primăvară extrem de secetoasă, ceea ce a scăzut și mai mult nivelul de aprovizionare cu apă a solului. Din această cauză, dar și datorită temperaturilor extrem de scăzute din iarnă (au fost chiar mai mici de -24° C), starea de vegetație a păioaselor de toamnă și a culturilor de rapiță este necorespunzătoare atât ca densitate, cât și ca talie.

Măr în floare. Foto: Zorina Kappel

De asemenea, în multe parcele înfrățirea lasă cu totul și cu totul de dorit. Debutând sub aceste auspicii, anul agricol nu se arată la fel de bun ca și 2011. La toate acestea se adaugă și temperaturile negative înregistrate în prima decadă a lunii aprilie, care au dus la dijmuirea semnificativă a producției de fructe.

Ca lucrări agricole specifice perioadei ar fi încheierea semănatului la porumb și soia, a erbicidărilor și a fertilizărilor faziale. Vă prezentăm câteva dintre erbicidele pe care le puteți găsi la magazinul „Glissando“ din Sânnicolau Mare: ESTERON – 0,8 l/ha, 46 lei/l, care combate buruienile dicofile anuale și perene din cerealele păioase și porumb, la fel și S.D.M.A. – 26 lei/l (se aplică 1 l/ha) sau DICOPUR – 1 l/ha. La porumb se aplică unul din erbicidele de mai sus în combinație cu EQUIP – 1,5-2 l/ha pentru monocotile anuale și perene sau MISTRAC – 1 l/ha. Stadiul porumbului trebuie să fie de 3-6 frunze.

În grădină, în această perioadă se plantează legume din răsaduri: tomate, ardei, vinete, țelină etc.

Ca forme de fertilizare pentru evitarea folosirii în exces a produselor chimice (care, în final, se acumulează în fructe), recomandăm fertilizarea cu îngrășăminte organice și anume mraniță obținută după fermentarea timp de 1-2 ani a gunoiului de grajd sau gunoiul de păsări care poate fi utilizat ca atare în formă solidă sau în amestec cu apă, în care se pune 1 kg gunoi de păsări la 10-15 l de apă.

Trebuie ținut cont de faptul că în această perioadă apare și prima generație de gândaci de Colorado (Leptinotarsa decemlineata), ca dată orientativă fiind 15-20 mai, în funcție de temperatură. Ca substanțe de tratament oferite de „Glissando“ ar fi: LIDER FORTE – 1 plic/10 l de apă (4 lei/plic); CALYPSO – 1 fiolă/8 l de apă (4,5 lei/fiolă); MOSPILAN – 1 plic/8 l de apă (3 lei/plic); ACTARA – 1 plic/15 l de apă (4,5 lei/plic).

De asemenea, trebuie continuate lucrările de întreținere la toate culturile, precum și tratamentele fito-sanitare. Recomandat pentru această perioadă la pomii fructiferi sunt două tratamente și anume:

I. SCORE 0,015%+CALYPSO 0,02%

II. DITMANE M 45 0,2%+DECIS 0,03%.

Tratamentele se execută cu o pauză de 2-3 săptămâni între ele.

Pentru combaterea buruienilor din culturile de legume cum ar fi ceapă, usturoi, morcov, pătrunjel, cartofi, când culturile sunt pe vegetație, ar fi:

AFALON 1,5-2 l/ha+FUSILADE 1 l/ha.

Această combinație asigură o combatere eficientă atât a buruienilor monocotile, cât și a celor dicotile.

Acestea fiind zise, vă dorim culturi cât mai sănătoase și producții cât mai mari!

Ing. **Gheorghe Ivașcu**

Cenadul în imagini de arhivă

Colecția **Lieselott Bender** (Germania): Cenăzenii își cărau producția de rădăcinoase la Gară, unde acestea se însilozau. Copiii de atunci își mai aduc aminte, desigur, de cele două săptămâni de practică ce precedau începerea școlii, când, spre disperarea lor, trebuiau să sorteze ceapa sănătoasă de cea stricată.

Cenad 1951. De Rusalii

Anul trecut, am publicat în paginile revistei de față texte referitoare la un sinistru eveniment din 1951 când, în noaptea dinspre Rusalii, zeci de familii de cenăzeni au fost luate cu forța și deportate în Bărăgan, sub cerul liber. Statul comunist, sub oblăduirea Moscovei și urmând exemplul acesteia, trebuia cumva să înfrângă mândria țăranilor mijlocași, refractari la operațiunea de comunizare forțată a României. Și cum și la Cenad începuse, încă din august 1949, procesul de colectivizare, pământul lor trebuia cumva luat și singura soluție era, desigur, dislocarea. Și-au lăsat acasă aproape întreg avutul, luând cu ei atât cât intra într-un vagon de marfă al C.F.R.-ului. Au trebuit să-și construiască alte case, din pământ bătut sau văiugă. Au îndurat foamete, frig și boli, însă au demonstrat că pe gospodar oriunde l-ai duce, va demonstra că este gospodar.

Familia Isler din Cenad, la Zagna. Fotografie din colecția lui Johann Wunder

Și-au putut revedea Cenadul drag abia în 1956. Dar nu toți. Unii au murit acolo și astăzi nu mai știe nimeni unde le sunt mormintele. Alții s-au născut acolo.

Am reușit acum să obținem de la Asociația Foștilor Deportați în Bărăgan lista completă a deportaților cenăzeni, ca atare publicăm în numărul de față numele românilor din Cenad care au trebuit să îndure, la fel ca toți ceilalți, umilințele din partea unui regim predispus la a utiliza toate mijloacele, inclusiv tortura și crima, pentru a obține ceea ce dorea să obțină.

Facem precizarea că nu toți cei de pe lista de mai jos sunt născuți la Cenad, însă au fost ridicați de la Cenad. Numele scrise cu litere îngroșate sunt ale capilor de familie. Majoritatea au fost dizlocați la Vădenii Noi, doar câțiva la Tătaru Nou, Feteștii Noi și Giurgenii Noi.

Lista românilor născuți la Cenad și deportați:
Anuichi Petru, Maria, Gheorghe, Elisabeta, Dorica
Blagoe Ioan
Blagoe Elisabeta
Blagoe Traian, Ana, Mărioara, Nicolae, Sofia
Blagoe Ioan, Ileana, Petru, Terezia
Crăciun Ioan, Agatia
Dogojie Vasile, Ana
Dogojie Gavril, Elisabeta, Gheorghe, Verginia, Sabin, Eugenia, Doina
Dogojie George, Eva, Verginia, Cornelia
Iovănuț George, Victoria, Traian
Iovănuț Ioan, Sidonia, Traian
Isac Gheorghe, Eva, Ioan, Magdalena, George, Florica**,** Sabin
Isac Traian, Ileana, Rodica, Gheorghe
Isac Ioan, Amalia, Livia, Ionel, Ileana
Jivici Florea
Nicolașiu Ioan, Catița, George, Ion, Elena, Veronica
Papeș Ion, Maria, Gheorghe, Maria, Raica Lidia
Pecican Iulian
Popovici Ioan, Ștefan, Victoria
Regep Paulina
Rezsepu Ioan, Floarea
Socol Gheorghe, Vioara, Ioan, Mărioara, Ana
Stanciu Gheorghe, Maria, Sabina, Gheorghe, Ionel, Florin, Flora
Suciu Radu, Vințean Maria
Suciu Pavel, Maria, Isac Vetica, Isac Mărioara
Terzeu Georgiu, Marian
Terzeu Anastasie, Elița, Ionel, Vasile, Elena
Vingan Petru, Ana, Gheorghe, Livius, Floarea, Dorin
Vințan Maria

Lista românilor născuți în Sânnicolau Mare și deportați:
Buciuman Livius, Șarlota, Emil

Lista românilor născuți în Igriș și deportați:
Galeancu Petre, Margareta, Adrian, Guțu Maria

Lista românilor născuți în Nerău și deportați:
Șiclovan Ilca

Lista românilor născuți în Satu Mic și deportați:
Boda Pavel, Ecaterina, Iosif, Ladislav, Pavel

Lista românilor născuți în S.U.A. și deportați:
Blaj Ioan, Gheorghe, Mircea Corn, Saveta

Lista românilor născuți în Ungaria și deportați:
Oprean Mihai
Romatai Andrei, Iuliana, Ileana

Lista românilor născuți în Basarabia și deportați:
Arabagiu Teodor, Weber Ecaterina, Weber Costică
Bălan Cosma, Xenia, Liliana, Ștefania
Bodnarenco Dumitru
Cărare Grigore, Maria, Gheorghe, Lucreția, Gavrilă, Dumitru, Maria, Grigore
Ciobanu Vladimir
Ciudac Ioachim, Anastasia, Lidia, Cleopatra, Raisa, Vitalie, Popa Cornelia
Csac Stanislav
Odobaș Onofrei, Anastasia, Cornel
Paerele Ioachim
Sabianu Eufrosina, Lenuța, Gheorghe
Spoială Ioan
Ursuleac Nadejda

Dușan Baiski

Rebeli cenăzeni, la Curtea Marțială*

Pe 2 decembrie 1946, Serviciul special pentru colectarea cerealelor din cadrul Prefecturii județului Timiș-Torontal va trimite în teritoriu ordinul circular nr. 20.211/2 decembrie 1946, cu normele stabilite de către Ministerul Afacerilor Interne cu privire la colectările de cereale, situația aprovizionării țării fiind grav amenințată. *„Până la terminarea tratativelor de import suntem obligați a asigura necesarul de cereale din disponibilul aflat astăzi în Țară, pentru colectarea căruia trebuie să facem toate eforturile ca până la 31 ianuarie 1947, să-l adunăm în întregime.“* În fapt, reforma agrară din 1945, când țăranii au fost mai preocupați să pună mâna pe un teren cât mai roditor și mai puțin de însămânțări, a fost un an cu recolte slabe. Iar 1946 a fost un an secetos. Dacă punem la socoteală și plata datoriei de război către U.R.S.S. în cereale, avem tabloul complet al situației. Și cum județele vestice erau considerate excedentare în ceea ce privește producția de cereale, de aici trebuia colectat grosul.

Pe 3 decembrie 1946, la sediul din Timișoara al Prefecturii Județului Timiș-Torontal are loc o consfătuire administrativă, la care iau parte toți pretorii și notarii din județ. Acestora li se prelucrează instrucțiunile ministeriale cu privire la colectări, acțiunea urmând să înceapă în plasele Sânnicolau Mare, Periam și Vinga și a se face cu echipe de notari din alte plase (subprefecturi, unități administrative subordonate prefecturii). Pentru Cenad, comună aflată în subordinea Plasei Sânnicolau Mare, au fost desemnați șase notari de la alte plase, acțiunea propriu-zisă fiind programată pentru joi, 5 decembrie. În după-amiaza zilei de 4 decembrie, primarul Pavel Jiva și, respectiv, Coriolan Ionescu, notarul comunei, constituie șase echipe de colectare pentru șase sectoare, fiecare dintre acestea fiind formată dintr-un notar, un membru al consiliului economic local, doi oameni săraci din localitate, cinci oameni de ajutor, trei căruțe și un subofițer de jandarmi. Lesne de observat că, deja, se mizează pe cei săraci ca și ajutoare, ei fiind beneficiarii reformei agrare din 1945. Plutonierul-major de jandarmi Alexandru Ardeleanu, șeful Postului de Jadarmi Cenadul Mare, specifică în raportul său către superiori că *„Tot în dimineața zilei de 5 decembrie 1946 a fost în comuna Cenadul Mare zi de târg și piața este chiar lângă primărie“*. În vremea respectivă, spațiul alocat pieței era cel pe care, în momentul de față, se găsesc expuse utilajele de stins incendiul, căruța și sania.

Nemulțumirea cenăzenilor față de problema cotelor era foarte mare din vreme ce, în dimineața zilei de 5 decembrie, informați fiind că urmează a se face colectări, *„...au început să se constituie în grupuri în piață și să se agite pe chestiunea colectărilor. Grupurile s'au unit, fiind aproximativ 400-500 locuitori și cu toții s'au dus la primărie, cerând notarului și primarului să le prezinte ordinul Ministerial referitor la colectări, care să le fie cetit de către un locuitor dintre ei.“*

Ordinul Preturei le-a fost prezentat de către însuși primarul și, cu toate vociferările cenăzenilor, acesta a încercat să trimită pe teren patru echipe deja constituite în acel moment. Numai că, între timp, coridorul spre poartă fusese deja blocat de locuitorii supărați. Primarul va anunța telefonic Pretura despre ceea ce se petrece la Cenad. În același timp, se spune în raportul jandarmilor, în cancelaria notarială, în care se găseau și notarii străini, vor intra 30-40 de localnici, printre care: Jivan Giuricin, Ioan Radu, Jivco Sapungin, Vichentie Pavlovici, Vlada Nedin, Gheorghe Jivin, Damian Lăbășan, Paia Bojin, Constantin Niculescu și Teodor Cismaș. Aceștia au cerut din nou ordinul referitor la colectări, *„însă nu au voit să țină seamă de ordin, ci au strigat că nu admit să li se mănture podurile și să se mai facă colectări.“* Totodată, i-au cerut primarului să dispună plecarea imediată a notarilor străini din comună, *„căci nu li se va întâmpla nimic“*.

Situația se precipită. Fiindcă primarul va suna din nou la Pretură, pretorul ordonându-i să nu accepte ca

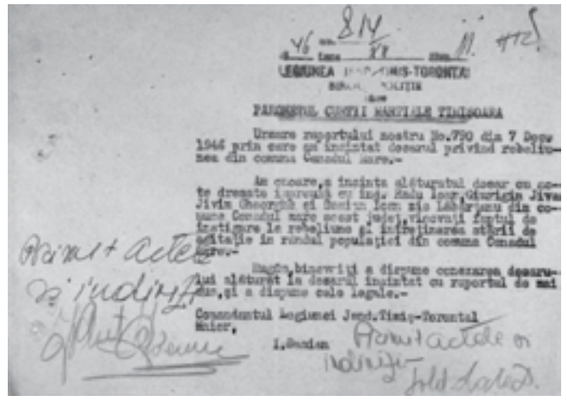

notarii să părăsească localitatea. La rândul său, Coriolan Ionescu notarul comunei, îl va solicita la fața locului pe plutonierul-major Alexandru Ardeleanu, șeful postului de jandarmi din Cenadul Mare. Pretorul îl va chema la sediul plasei pe însuși comandantul Sectorului de Jandarmi Sânnicolau Mare, care va fi informat de la Cenad, de către plutonierul Ioan Calotă, că la Cenadul Mare este rebeliune. *„La cuvântul de rebeliune cei 30-40 locuitori ce se aflau în aceiași cameră au luat receptorul din mâna subofițerului și l-au împins de spate afară din cancelarie, eșind și ei.“* În coridorul de sub poartă și în curtea primăriei, tumult.

La Primărie sosesc șeful Postului de Jandarmi Alexandru Ardeleanu și patru jandarmi. Care eliberează instituția, scot oamenii afară și închid porțile. În stradă, însă, cenăzenii se agită din nou, vociferează și strigă cum că nu mai admit colectări și cer plecarea notariulor străini. La insistența notarilor, A. Ardeleanu cere Preturii aprobarea plecării acestora din comună, însă pretorul nu acceptă. Cenăzenii forțează porțile și pătrund iar în Primărie. Pentru a-i convinge să renunțe, plutonierul Ioan Calotă va trage un foc în aer. *„În acest timp a fost lovit Plot. Major Ardeleanu Alexandru [...] iar acesta a voit să tragă un foc în pământ, justificând aceasta ca locuitorii să nu observe că jandarmii trag numai în aer.“* E de presupus că mulțimea s-a înfuriat, fiindcă imediat, *„șeful de post, fiind corp la corp cu locuitorul Ugreșin Marinco a rănit pe acesta în piciorul stâng“*. Rănitul a fost luat imediat de cenăzeni, medicul local i-a dat primele îngrijiri și Ugreșin a fost transportat și internat la Spitalul din Sânnicolau Mare.

Speriați de focurile de armă, localnicii se împrăștie, dar se regrupează imediat în fața Primăriei și cer să vină o comisie de anchetă. Iar până la sosirea acesteia, trebuie să rămână pe loc și notarii străini. Jandarmii se postează la intrarea în Primărie. *„De dimineața dela orele 9 și până la orele 17, când a sosit la fața locului comisiunea de anchetă, locuitorii nu s'au împrăștiat și au continuat să manifesteze contra colectărilor și contra șefului de post."* La sosirea comisiei, vociferează și solicită sistarea colectărilor pe motiv că *„au dat destul și nu mai au ce să dea."* Însă întârâtați de fapta șefului de post Alexandru Ardeleanu, care l-a rănit pe Ugreșin (probabil Ugliești) Marinco, cer să le fie dat lor spre judecată. Tratativele cu comisia de anchetă vor dura mai mult de un ceas. În cele din urmă, spiritele se calmează și ancheta poate să înceapă în liniște. Locuitorii se duc la casele lor.

Raportorul va nota însă faptul că de la ora debutului rebeliunii și până la încetarea acesteia, deci între orele 9 și 17, notarul și primarul din Cenadul Mare *„n'au intervenit cu nimic pentru potolirea spiritelor deși ei nu erau vizați de manifestanți cari vizau numai pe notarii străini și pe șeful de post."*. Mai mult decât atât, cei doi *„în timpul cercetărilor au refuzat să declare pe instigatorii și conducătorii manifestanților pe care-i cunoșteau personal fiind din aceiași localitate"* Doar după ce au fost amenințați că se fac complici la rebeliune, aceștia vor da numele conducătorilor rebeliunii.

Raportorul va consemna un amănunt deloc de lipsit de importanță dacă luăm în considerare factorul etnic: *„Comuna Cenadul Mare este lipită de comuna Cenadul Vechi. În comuna Cenadul Vechi s'a realizat cota integral, ba chiar peste cotă și, deși comunele sunt în continuare și fără spațiu între ele, din com. Cenadul Vechi locuitorii nu s'au prezentat la manifestația din comuna Cenadul Mare."* Pentru cei neavizați, șoseaua internațională de astăzi a fost atunci hotarul dintre cele două comune. Și încă o precizere deosebit de importantă pentru înțelegerea atitudinii diferite a locuitorilor acestora: germanii constituiau majoritatea locuitorilor comunei Cenadul Vechi. Cum Germania tocmai pierduse războiul, iar șvabii cenăzeni simpatizaseră sau fuseseră obligați să simpatizeze cu Germania fascistă, inclusiv prin multele lor acțiuni, aveau tot interesul să-și spășească păcatele și să se dovedească a fi cât mai loiali unei Românii inconsecvente în politica de alianțe.

De partea cealaltă, adică în Cenadul Mare, majoritari erau românii, urmați de sârbi. Aceștia din urmă, confundând Rusia, fratele lor mai mare, cu Uniunea Sovietică, se simțeau trădați și nu puteau accepta ideea că trebuiau să suporte despăgubirile de război. Și cum victima, respectiv Ugreșin Marinco, cel rănit de șeful de post, era de naționalitate sârbă, vor anunța Comisia Aliată de Control. De context vor ține cont și organele de opresiune, *„instigatorii declarați de primar și notar"* nefiind ridicați *„întrucât s'ar fi dat loc la noi manifestări mai grave și sângeroase..."*

Comisia de anchetă va clasa acțiunea plutonierului major Alexandru Ardeleanu. Un dosar privin rebeliunea a fost înaintat Parchetului Militar din Timișoara. Raportorul va propune mutarea din Cenadul Mare a notarului Coriolan Ionescu, dar și înlocuirea din funcția de primar a lui Pavel Jiva. De asemenea, va solicita mutarea din Cenadul Mare a plutonierului-major Alexandru Ardeleanu și a plutonierului Ioan Calotă, *„...întrucât starea de spirit sârbe este foarte agitată contra acestor doi subofițeri, fapt constatat în ziua de 6 Decembrie 1946, a doua zi după anchetă, când la casa culturală s'au adunat în grupuri mici populația sârbă comentând faptele din ajun și așteptând rezultatul cercetărilor."*

În aceeași zi, comandantul Sectorului de Jandarmi din Sânnicolau Mare va trimite la Timișoara un raport în care va scrie că: *„Toți locuitorii comentează și discută între ei <<rebeliunea lor a avut efect și a pus la punct și jandarmii și nimeni nu mai cutează să mai vină la colectări>>"*. Zelos, acesta va solicita *„să se intervină de urgență pe lângă Prefectura județului pentru a ordona colectarea cerealelor cu echipe noi de jandarmi, bine înarmați, jandarmi din alte secții, fără a mai chema jandarmii din plasa Sânnicolau Mare, căci sunt cunoscuți de către populație întrucât au fost de multe ori la colectări."* Același comandant mai face precizarea că *„Dacă lucrurile se vor lăsa baltă, sunt sigur căci așa vor proceda și alți locuitori din alte comune, luând pildă dela cei din Cenadul Mare. Dacă se va face colectarea forțat desigur căci le va tăia poftele la locuitorii să mai comenteze și să se mai bată cu pumnii în piept că ei au gonit pe cei chemați la colectare."*

Pe 7 decembrie, un raport va fi înaintat la Tribunalul Militar din Timișoara. La ordinul secret din 8 decembrie 1946 al Poliției, maiorul I. Damian, comandantul Legiunii de Jandarmi Timiș-Torontal, însoțit de subprefectul județului Timiș-Torontal, se va deplasa la Cenadul Mare, pentru cercetări. Cu prilejul acestora, va nota el, *„...s'a constatat că populația sârbă este solidară și nimeni nu vroiește a da preciziuni. Deasemeni, românii au fost timizi și refuză a da nume de persoane de teama răzbunărilor. În fața justiției, sub prestare de jurământ, vor declara însă adevărul și vor ieși la iveală toți autorii morali și materiali ai rebeliunei."*

Capi ai rebeliunii au fost declarați: Ioan Radu – care a cerut notarului să prezinte ordinul ministerial pe baza căruia se fac colectările, agitând populația pe această temă, a somat notarii străini să părăsească localitatea și l-a dat afară din biroul Primăriei pe plutonierul Ioan Calotă; Giuricin Jiva care a procedat întocmai ca Ioan Radu, iar în plus a pretins să se bată toba în comună și să se adune toți locuitorii; Gheorghe Jivin, la fel; Damian Ioan *„zis Lăbășanu aceleași învinuiri, în plus numitul neputând obține baterea tobei dela primăria comunei Cenadul Mare pentru strângerea populației, s'a deplasat în comuna Cenadul Vechi la primărie pentru a obține toba."*

Toți cei patru au fost reținuți și predați Tribunalului Militar din Timișoara.

*** Fragment din textul cu același titlu, din cartea în pregătire „Cenad. Studii monografice", de Dușan Baiski**

Reurse documentare: Direcția Județeană Timiș a Arhivelor Naționale - Fond 161, inventar 573, Legiunea de jandarmi Timiș-Torontal, dosarul 152/1946

Bucătăria la cenăzeni sau „De gustibus non disputandum"

Răsfoind rețetele lui Feri din „Cenăzeanul" nostru de toate zilele, gândul m-a dus la ce am descoperit eu mai bun în arta culinară cenăzeană. Era anul 1980 când poposeam în Morisena și, firește, ca orice om care are teamă de insațietate, eram preocupat de calitatea mâncărurilor.

Bucătarul de la pichetul de grăniceri Begova făcea mâncare după norme și rețete cazone. Îl chema Ion Smarandache, era din Onica de Sus, județul Olt, și mâncărurile lui erau apreciate și de coloneii veniți de la București, în control.

Colecția Lieselott Bender: curcani la cantonul de la Mureș.

Contactul dintâi cu bucătăria cenăzeană l-am avut la gazda mea, tanti Doina Marianuț, femeie care-și îmbrăca în fiecare duminică fiica, Veturia, cu un șorț și n-o slăbea din ochi până la terminarea prânzului, spre bucuria maicii de la Sânnicolau Mare, care se minuna de succesele culinare ale nepoatei sale. O noutate absolută pentru mine au fost gomboții cu prune, pe care nu i-am întâlnit nici la Capul Midia și, de ce nu, nici la săsoaicele din Apoldu de Sus, Sibiu.

Dar hai să vedem ce mai făceau și alții! Prima supă de găină, scoasă din tiparele obișnuite, am mâncat-o la tanti Livia, mama lui Damian Mizu, „boierul" nostru instalator de astăzi. Din supa gătită de tanti Livia a mâncat și fostul nostru președinte Ion Iliescu. Și fiindcă veni vorba de supă, nu mă pot abține să spun că o supă excelentă de fazan făcea Sochița Bataneț. Vorbesc deja de vânat și trebuie să vă fac cunoscut că cel mai bun papricaș vânătoresc îl face Viorel Matei.

Gata cu vânatul, trecem la pește! Preotul Gheorghe Covaci și Bata Pipița sunt, după părerea mea, cei mai buni creatori de hrană pescărească și, ca unul care știe despre ce este vorba în propoziție, îi pot compara cu lipovenii din Delta Dunării. Vine tare din urmă și George Ivașcu, care, după „Operațiunea monstru" desfășurată în deltă anul trecut, e în stare să facă o ciorbă de pește fără egal în Cenad.

Da, suntem la ciorbe! Cea mai bună ciorbă de perișoare o făcea Ileana Velciov. Și fiindcă veni vorba de Ileana, trebuie să vă spun că era o maestră neîntrecută în arta murăturilor. O ciorbă de fasole ca la mama acasă pregătește Victoria Bornea, iar o ciorbă neobișnuită pentru Cenad o face Maria Ciurte, o ciorbă de castraveți murați.

Dacă vreți să știți unde se mănâncă cel mai bine la pomana porcului, e bine să mergeți la George Cornutu. Tradiție, bun simț și, de ce nu, bun gust! Și dacă veni vorba de tăierea porcilor, cei mai pricepuți în prepararea cârnaților și salamului, după umila mea părere sunt Miladin Selac, Ioan Iovănuț și Pavel Bornea. Peste ei a fost numai Pali Kovacs.

Grătare excelente știu să facă Jani Sarkany și Ioan Covaci. O mâncare de orez pentru toate gusturile o făcea Alexandru Ambruș. De altfel, într-un an, la inițiativa mea, a făcut pastramă de oaie, lucru pe care-l învățase de la tătarii din Dobrogea. În ceea ce privește salatele, dr. Petru Velciov e cum se spune „cel mai tare din parcare". Salata lui se numește „bulgărească", dar originea ei se găsește la șvabii podgoreni din Teremia Mică. O mâncare puțin obișnuită în Cenad, musacaua, o prepara tanti Florica Blaj, ca nimeni alta. Despre dulciuri n-o să spun prea multe, pentru că nu sunt unul de-al lor, totuși merită să o evidențiem pe Stefca Perian, femeie care face niște torturi foarte apreciate de toată lumea.

În ceea ce privește băuturile, la vin, neîntrecut a fost maiorul Nedelcu. Țuică bună am băut, culmea, la Victoria Blaj și Rodica Pitic! Țuica Victoriei i-a dat gata pe lipovenii din deltă, iar cea a Rodicăi pe generalul cântăreț Gheorghe Turda.

O, câte nu v-aș mai putea spune! Micii preparați de Ghiță Blaj, sarmalele făcute de Steluța Togi, groiza lui Andras Toth, peștele în folie la cuptor a lui Jani Erdei și câte și mai câte...

Dar nu pot să închei fără a aminti de Feri Fodor. Cu câțiva ani în urmă, l-am pus să ne prepare un papricaș de găină. Gazda noastră i-a pus totul la dispoziție și omul s-a apucat de treabă. Într-un final, a pus ceaunul pe masă. Am mâncat tot. Peste trei zile, ne-am întâlnit în aceeași echipă și am stabilit că dacă ar mai fi avut răbdare măcar o oră, ar fi realizat cel mai bun papricaș din Cenad.

Cu speranța că nu v-am stricat pofta de mâncare, vă doresc din toată inima să aveți măcar pentru o zeamă dulce!

Ion Savu

Rețeta lui Feri

Gât de gâscă umplut

Ingrediente: pielea de pe gât de la o gâscă, 200 g carne de gâscă (pipotă, inimă, carne), 100 g ficat de gâscă, un ou fiert, o ceapă mică, 4-5 căței de usturoi, un ou crud, două linguri de făină, sare, piper, măghiran, nucșoară măcinată, boia de ardei, frunze de pătrunjel.

Mod de preparare: Se scoate la o gâscă pielea de pe gât până la piept și se coase cu ac și ață la capătul gros, completând cu pielea de pe burtă.

Se macină carnea, ficatul, oul fiert, ceapa și usturoiul cu mașina de măcinat carne, se amestecă bine cu făină, cu oul crud și condimentele.

Amestecul se introduce în pielea de gât pregătită și în final se coase și capătul subțire cu ac și ață.

Se frige în cuptor la 180˚C timp de 2 ore.

Fodor Francisc

„Calea spre lume“

Sala de şedinţe a Consiliului Local Cenad a fost vineri, 30 martie a.c., gazda unei manifestări culturale deosebite pentru viaţa localităţii. În prezenţa prietenilor, a reprezentanţilor administraţiei locale, poetul de origine cenăzeană Geo Galetaru şi-a lansat volumul de versuri intitulat „Calea spre lume“, apărut la Editura „Eurostampa“ din Timişoara, cu sprijinul financiar al Primăriei Cenad. Despre carte au vorbit prof. Gheorghe Doran, preşedintele Asociaţiei Culturale „Concordia“ din Cenad şi, respectiv, scriitorul timişorean Alexandru Moraru. La sfârşitul întâlnirii, aşa cum se obişnuieşte în asemenea cazuri, autorul a acordat autografe.

Singurătăţi la pândă

brusc totul începe şi asta nu mai contează
poate că un alt timp ţi se va cuibări sub piele
poate insecta aceea orbitoare e inima ta în derivă
sau inima amiezii traversată de fluvii melodioase
aştepţi un semn un copac zburător
va fi ultima frunză ultima redută a păsării
în această nebunie verde a luminii
până unde ţipătul exaltarea căderea în gol
o voce străină vorbeşte în numele tău
o voce străină declină albastre singurătăţi la pândă

Cât aici cât dincolo

cât aici cât dincolo sau oriunde te găseşte viaţa
cât respiri cât amâni din zilele tale furibunde
Doamne, lasă-mi libertatea de-a rămâne
e timpul să trimit înţelesurile tale în lume
e timpul să plâng cu capul pe un munte de vată
şi cine ghiceşte odihna ca pe o floare amânată
mereu amânată o pândă rece şi inflexibilă
pe colina arsă de lumina nesăţioasă
cât aici cât dincolo o noapte pe măsura ta
un declic subtil al metamorfozelor sclipitoare
un mecanism mai pur controlat de privirea atroce

Apa roua cuvântul

adevărul urcă pe colină o dată cu ploile verzi
(metaforele obosite îţi suflă în ceafă)
vai frumuseţea acelor ani de oţel
printre prigorii şi maci fosforescenţi
adevărul urcă pe colină vorbeşte în şoaptă
inima caută sub frunze un plâns mai destoinic
până când răbdarea îşi coace fructele negre
până când cenuşa bucuriei se-adună în poem
până când memoria va inventa apa roua cuvântul

Uşa pe care n-o vei deschide niciodată

am binecuvântat ruinele nopţii
sintaxa acelei veri despre care
nu se mai spune nimic: o utopie invincibilă
mergând în vârful picioarelor prin regatul de vată.
prietenii au plecat într-un cuvânt
de la marginea serii. ploi şi extaze
sub streaşina unui anotimp exilat.
liniştea şi înţelepciunea unui pâlc de mesteceni.
uşa pe care n-o vei deschide niciodată.

Hipnoza florii de măr

rămâi
acolo unde eşti. nimeni
nu călătoreşte prin venele frigului.
eşti pedepsit să spui
doar cuvinte:
înţelepciunea la un
colţ de masă stingher.
adieri fericite
peste pădurile patriei.
adu-ţi aminte
amiaza în crâng
lişiţele pe lacul
melodios. atât să fie
semnul că încă mai
crezi
în hipnoza florii de
măr ?

*Viaţa Sfântului Gerard de Cenad**

(Urmare din numărul trecut)

Şi pe care dintre ei îl afla făţiş vinovat, îl lipsea de tainul său. Iar el nicicînd nu-şi schimbă veşmîntul călugăresc, pe care-l luase în copilărie. Se întîmplă astfel în acea vreme că comitele Chanadin avea un prins, care era dus pentru fărădelegea sa la spînzurătoare. Care scăpînd din mîinile celor care-l duceau legat, scăpă fugind în mănăstirea fericitei Fecioare. Iar ei alergînd după el, veniră pînă la poarta mănăstirii şi-i grăiau: Bine de tine, vulpoiule, care ai scăpat din laţul pierzaniei şi ai nimerit, cu blana ta de care vei fi lipsit, în groapă. De la care lucru se făcu rîset mare întru norod. Iar acel prins fu dat mănăstirii ca clopotar pentru toată viaţa sa. Iar în altă vreme, pe cînd acel sfînt părinte era în scaunul său şi avea cu sine paracliseri care-i stăteau alături, doi monahi de-ai săi anume, se despărţi de ei şi rămase singur în locul său de odihnă şi porunci unuia din ei, grăind că, pînă în trei zile, să nu lase pe nimeni să intre la dînsul şi nici hrană să nu-i aducă. Care lucru făcîndu-se, ieşi în tăcere într-a patra zi şi venind la locul astrucării sale, plînse îndelung cu capul acoperit. După aceea veni la locul de adunare, unde se strînseseră fraţii şi cum stătu acolo, vorbi despre cursul vremii şi între acestea grăi monahilor: Se va sfîşia în două, zise, Ungaria şi va ieşi de sub jugul creştinităţii, de la preoţi pînă la mireni, iar truda mea şi propovedania mea vor fi hulite, şi cuvîntul lui Dumnezeu nu va mai fi primit. Clerul va fi micşorat, monahii fi-vor cu veşminte în felurite culori şi vor sălăşlui în felurite adunări, îşi vor părăsi sihăstriile şi nu vor mai îndrăgi viaţa singuratică. Mulţi dară vor căuta lauda oamenilor din sete de deşertăciune şi vor fi de rîsul norodului, pentru nestatornicia şi trufia lor. Acestea şi altele, pe care sfîntul le-a proorocit despre sabia răzbunării asupra craiului Aba, toate s-au petrecut după proorocirea sa.

(16) Se întîmplă astfel, că după ce fericitul crai Ştefan adusese Pannonia la lumina credinţei creştine, lăsînd-o sub oblăduirea fericitei Fecioare, în ziua Adormirii Maicii Domnului, slobozit de trup, trecu la odihna cea veşnică. După care Petru fu încununat crai, căruia toţi fruntaşii ţării îi făgăduiră credinţă cu jurămînt, iar Aba, comitele palatului, gonind pe Petru, luă pentru sine cununa crăiască şi curtea craiului. Şi domnind acesta, aşa cum a spus proorocul, sîngele atinse sîngele şi păcatul se adause păcatului. Ci în sfintele zile ale păresimilor, cuteză să ucidă pe prea cinstiţii săi sfetnici cu bîte şi ţepe, ca pe nişte vite ori vieţuitoare fără simţire. Şi venind la scaunul Mureşan, la locul fericitului episcop Gerard să prăznuiască sfintele Paşti, trimiţînd în ziua Învierii Domnului fruntaşi şi episcopi la fericitul episcop, ca prin mîinile sale să se aşeze pe capul său coroana crăiască, începu să-l cheme pe fericitul Gerard. Care împotrivindu-se şi nevrînd să vină, episcopii care erau cu el încununîndu-l cu mare pohfală şi alai de clerici şi norod îl duseră în biserică. Iar omul lui Dumnezeu, pogorînd asupră-i Sfîntul Duh şi înveşmîntat în stihar alb, urcînd în amvon purcese a mustra pe crai fără teamă pentru răutatea sa, zicînd: Rînduiala sfintelor păresimi este hărăzită păcătoşilor pentru iertare, iar celor drepţi către răsplată. Ci tu, o, craiule, ai mînjit-o cu omorul săvîrşit prin sabie, iar mie mi-ai răpit numele de părinte, pentru că astăzi sînt lipsit de iubiţii mei fii. Nici un fel de îndurare nu ţi se cuvine aşadar în această zi. Ci pentru că sînt gata să mor pentru Hristos, îţi proorocesc cele viitoare. Iată că în al treilea an se va ridica asupră-ţi sabia răzbunării, care-ţi va lua crăia dobîndită de tine prin vicleşug. Şi pe cînd prietenii craiului cu ştiinţă de carte se minunau de acestea, cercînd să apere pe episcop de mînia craiului, făcură semn tălmaciului să tacă, iar tălmaciul, de frica lor, tăcu. Iar părintele cel bun, simţind că tălmaciul tremură de teamă, purcese a-l ponoslui cu vorbă mare, zicînd: Teme-te de Dumnezeu, cinsteşte pe crai şi spune cuvintele părinteşti. După aceea tălmaciul, silit fiind, spuse vorbele acelea. Care îndeplinindu-se, tuturor celor din Pannonia le arătară că omul lui avusese duhul proorociei, că prooroci şi că mare răscoală va fi între acel popor, întru care spuse şi că el va dobîndi cununa muceniciei.

(17) Mai trecînd de atunci cinci ani, şi începînd alt răstimp de tot atîţia, începu şi acea răscoală. Iar omul lui Dumnezeu întorcînd la credinţa lui Hristos tot ţinutul Cenadului, sfîrşind biserica episcopală închinată sfîntului mucenic Gheorghe şi mănăstirea fericitei Fecioare lîngă biserica alăturată a sfîntului Ioan Botezătorul, pentru locul său de îngropăciune şi le făcu să fie înzestrate de sfîntul crai Ştefan în chip vrednic cu multe averi, plin de duh proorocesc ajunse într-al unsprezecelea an după moartea sfîntului crai Ştefan să fie mucenic într-acest chip. Că născîndu-se mare vrajbă între craiul Petru şi unguri, ungurii trimiseră solie falnică la fiii lui Vasile, Endre, Bela şi Levente, care erau din neamul sfîntului Ştefan, cerîndu-le să vină din Polonia în Ungaria. Şi aşa, Bela rămînînd acolo, Endre şi Levente veniră în Ungaria. Şi se strînse la ei toată mulţimea ungurilor, în cetatea Pesta, care, înflăcăraţi de duh diavolesc, rugară ca să se dea voie la tot norodul să trăiască după datina păgînilor, să ucidă pe episcopi şi pe clerici, să jefuiască bisericile, să se lepede de credinţa creştinilor şi să se închine bozilor. Iar ei le îngăduiră dorinţele inimii lor, ca să se ducă şi să piară întru eresurile strămoşilor lor, că altfel nu voiau să lupte împotriva craiului Petru. Cel dinţii între creştinaţi care închină bozilor fu cel pe nume Bacha, ce-şi rase capul după datina păgînească şi astfel cu toţii făcură şi închinară bozilor şi începură a mînca carne de cal şi a face şi îndeplini toate lucrurile rele şi nelegiuite, a ucide pe clerici şi pe toţi creştinii, a dărîma bisericile şi a vesti prin crainici porunca lui Endre şi Levente ca episcopii să fie, împreună cu clericii şi cu monahii şi creştinii ucişi, iar pomenirea lor să se şteargă în veci şi să se ia iarăşi datina strămbunilor noştri. Care lucruri auzind, sfîntul Gerard, Beztrid, Budi, Beneta şi comitele Zonug, care se strînseră la Alba Regală cu o mulţime de creştini, ieşiră din Alba către Buda, ca să primească cu cinste pe Endre şi pe Levente.

(Continuare în numărul viitor)

* Reproducere din volumul „Documente privitoare la istoria Mitropoliei Banatului“, de I.D. Suciu şi R. Constantinescu, Editura Mitropoliei Banatului, Timişoara, 1980. Materialul a apărut în limbile latină şi română. Titlul original: Legenda major. Vita Sancti Gerardi, Moresanae ecclesiae episcopi † 1046.

Mare pară la gară

Noapte agitată în data de 21 martie 2012. S-a strâns tot satul pentru a privi măreaţă operă a unei „minţi strălucite“ sau a unui grup de imbecili. Cu mic cu mare, de la primar la săteni şi copii, ne-am adunat pentru un spectacol de jumătate de oră. Cu toţii am admirat „minunea“.

Ce s-a întâmplat: cineva, pus pe glume proaste şi inspirat de decizia autorităţilor locale din zonă de a curăţa marginile drumurilor de buruieni nu doar cu utilaje, ci şi prin incendiere, s-a pus şi a aprins papura din bălţile din faţa gării. Uşor de făcut, greu de stins. Echipa de pompieri a ajuns aproape de spartul târgului, însă chiar dacă veneau mai repede, tot spectatori erau, la ce amploare a avut focul. Pentru a vă face o imagine mai clară, eu l-am văzut de la mine din curte mai mare decât biserica romano-catolică. În prima instanţă am crezut că s-a aprins însăşi clădirea gării. Când am ajuns acolo, flăcările aveau cinci-şase metri înălţime. Un adevărat spectacol pirotehnic cu lumini şi sunete. Din bălţi se auzeau tot felul de bubuieli iscate de grămada de sticle adunate acolo de-a lungul vremii. S-a mai aprins şi un stâlp de telegraf. O imagine de groază. Ce a rămas este următoarea întrebare: ce minte fără judecată a avut acela care a provocat toată grozăvia asta?! Putea să aprindă tot satul. Dar, totul e bine când se termină cu bine.

Pompierii şi-au făcut datoria. Au avut grijă ca incendiul să nu se propage spre travesele de cale ferată, reuşind să-l stingă de tot.

Interesant, şi cu asta închei, este puterea de reacţie a comunităţii. Ne-am adunat cu mic cu mare nu numai pentru a privi sau a întreba ce s-a întâmplat, ci şi cu dorinţa de a remedia situaţia.

Text şi foto: **Lucian Oprea**

Pescarul cenăzean

Începem această rubrică în revista „Cenăzeanul“ din dorinţa de a veni în sprijinul pescarilor locali atât în ceea ce priveşte regimul de pescuit, cât şi prin organizarea unor competiţii sportive interne şi internaţionale. Drept pentru care, în viitoarele concursuri se vor selecta membrii echipei locale, care ne vor reprezenta în perspectivă. În numărul de faţă, mi-am propus să abordez subiectul numit **prietenie**, care ar trebui să existe între pescarul cenăzean şi natură. Acest lucru implică o atitudine de respect pentru mediul înconjurător, în care, de fapt, se şi desfăşoară plăcuta îndeletnicire numită pescuit, ce s-a transformat în timp din necesitate în mod de relaxare. Tocmai de aceea, trebuie respectată curăţenia locului de pescuit, unde, mai devreme sau mai târziu, se va aşeza cu siguranţă un alt „tovarăş de suferinţă“, dacă nu chiar noi înşine. Locurile de pescuit trebuie să rămână curate în urma pescarului şi nu doar în pescăriile amenajate, ci şi pe malul Mureşului, al Canalului Begova, al altor canale mici şi mari care alcătuiesc patrimoniul de pescuit al Cenadului.

Din păcate, dacă mergi acum pe malul Mureşului, aproape peste tot unde sunt locuri de pescuit vezi fel de fel de ambalaje din folie sau PET-uri, materiale ce se degradează într-o foarte lungă perioadă de timp. Dacă nu ne vom comporta într-un mod decent, în curând vom fi inundaţi de gunoaie.

Ne face plăcere să vă informăm pe această cale că, în curând, vom publica o suită de reportaje cu pescari cenăzeni pescuind prin diverse locuri, precum şi fotografii cu trofeele cele mai reprezentative.

Important!

Concurs de pescuit sportiv la pescăria „Anka“ din Cenad. Patroni: Carmen şi Lucian Jura. Sponsori: Consiliul Local şi Primăria Cenad. Se vor acorda premii substanţiale. Regulamentul concursului se va face cunoscut în timp util, prin intermediul afişelor.

Ing. **Gheorghe Ivaşcu**